

8th European Conference on Digital Archiving – ECA 2010,

Ženeva, Švicarska 28-30. travnja 2010.

Krajem travnja u Ženevi je održana Osmo europska konferencija o digitalnom arhiviranju koju su zajednički organizirali Švicarski federalni arhiv, Europska podružnica (EURBICA) i Sekcija stručnih udruženja (SPA) Međunarodnog arhivskog vijeća (ICA).

Središnja tema konferencije, digitalno arhiviranje, već je više od dva desetljeća jedno od ključnih pitanja za arhiviste, jer je očito da brzi napredak informacijskih i komunikacijskih tehnologija ne mijenja samo metode, već preispituje i sama arhivska načela. U proteklom razdoblju znatno se ulagalo u istraživanja koja su rezultirala ne samo novim programskim rješenjima, već i opširnom literaturom o arhivskoj teoriji, a svijest o prednostima i nedostacima elektroničkog arhiviranja dovela je do razvoja različitih operativnih rješenja. Mnogi arhivi suočeni su s potrebom donošenja fundamentalnih strateških odluka te je stoga, više no ikad, potrebna stalna razmjena znanja i praktičnih iskustava kako bi svi europski arhivi mogli uspješno zakoračiti u digitalno doba i osmisliti održiva rješenja za budućnost, bez okretanja leđa svojoj tradiciji.

Program Konferencije koja se održavala u Međunarodnom kongresnom centru (*Centre International de Conférences Genève*) bio je podijeljen na četiri tematske cjeline:

1. Arhivski profil: kompetencije arhivista u digitalnom dobu
2. Što čuvati: kako odraziti informacijsko društvo
3. E-arhiviranje: reorganizacija procesa i poslovnih modela
4. On-line dostupnost: rješenja i implikacije.

U okviru trodnevnog programa održano je oko 150 predavanja i radionica na službenim jezicima Konferencije: njemačkom, engleskom i francuskom. Svaka tema otvorena je uvodnim izlaganjima pozvanih predavača u središnjoj dvorani, dok se ostatak programa odvijao paralelno u desetak manjih dvorana, na način da su sudionici mogli istovremeno birati između više predavanja na različitim jezicima u okviru svakog tematskog područja.

Prva tema *Arhivski profil: kompetencije arhivista u digitalnom dobu* bila je usmjerena na praktični i teorijski izazov koji suvremeni razvoj i tranzicija u informacijsko društvo predstavljaju za arhiviste. Sukladno tome došlo je vrijeme za razmatranje temeljnih arhivističkih načela i njihova redefiniranja gdje je to potrebno, kao i za formuliranje novih u digitalnoj eri, koja su kompatibilna tehnologiji. Ideja Programskog odbora Konferencije pri odabiru ove teme i odgovarajućih predavanja bila je kako nije dovoljno da arhivisti reagiraju na tehnološke promjene, već moraju iz njih crpiti inspiraciju i oplemeniti način na koji ispunjavaju svoju ulogu.

U uvodnom izlaganju Eric Ketelaar, profesor Sveučilišta u Amsterdamu, predstavio je izazove pred kojima se arhivisti nalaze u 21. stoljeću – promijenjena društvena očekivanja na koja su utjecale suvremene tehnologije otvaranjem novih načina pristupa informacijama. "Doba dostupnosti" po njegovu mišljenju zahtijeva redefiniranje naravi i kompetencija arhivista, na što se nadovezala Sabine Mass sa Sveučilišta u Montrealu, predstavljanjem različitih programa studija arhivistike i informacijskih znanosti u Kanadi. Uz analize i prikaze kompetencija te stručnih programa i modela izobrazbe arhivista, izlaganja u sklopu ove cjeline bavila su se i pitanjima digitalne zaštite (primjerice Mari Runardotter, Jan Aspenfjäll, *Organizing for digital Preservation – Who will do it?*; Patricia Sleeman, *The semantic of digital preservation: we can't do it alone!*; Luciana Duranti, *Digital Diplomats and Digital Forensics: Towards One Integrated Discipline*), te organizacije i upravljanja (Steve Hitchcock, David Tarrant, Les Carr, *Transforming repositories: from repository managers to institutional data managers*; Hans Waalwijk, *A chain is as strong as its weakest link. Some thoughts about chain-information and chain-information-systems from an archival point of view*).

Druga tema *Što čuvati: kako odraziti informacijsko društvo* bavila se jednim od temeljnih arhivističkih načela – vrednovanjem dokumenata prije njihove pohrane odnosno odlučivanjem o tome što je zapravo potrebno dugoročno čuvati. Pitanje je kako to raditi danas i u budućnosti te da li digitalno arhiviranje zahtijeva nove kriterije i preoblikovanje procesa vrednovanja. Ukoliko prenošenje dokumentarna nasljeđa ostane jedna od osnovnih odgovornosti arhivista, ovo će pitanje zahtijevati dubinsku analizu, što je Programski odbor odabranim radovima i želio potaknuti.

Prvo uvodno izlaganje koje je održao Jason R. Baron iz Nacionalnog arhiva SAD-a bilo je posvećeno pravnom aspektu zaštite i dostupnosti informacija u elektroničkom obliku i promjenama koje su novi oblici i mogućnosti komuniciranja donijeli pojedincima, ustanovama i arhivima. Drugi dio uvoda u temu dao je Oliver Morley iz Nacionalnog arhiva UK prikazom praktičnih promjena što ih je mijenjanje paradigme i koncepta uredskog poslovanje uvelo u djelovanje ovog arhiva. Veći dio izlaganja unutar ove programske cjeline bavio se ERMS sustavima i poslovnim procesima, različitim pitanjima vezanim uz pristup i zaštitu informacija na webu te teorijskim i praktičnim problemima vrednovanja suvremenih zapisa na različitim medijima. Uz navedeno, predavači su se bavili i primjenom standardâ kao što su EAC i Noark 5 te prikazom prakse i konceptata različitih arhivskih ustanova.

Treća tema *E-arhiviranje: reorganizacija procesa i poslovnih modela*, posvećena e-arhiviranju u užem smislu – od sudjelovanja u upravljanju zapisima te uključivanja ili ne dokumenata u arhiv do dugoročne pohrane – predstavljala je okosnicu konferencijskog programa, pa se najveći dio izlaganja bavio ovim pod-

ručjem. Odabrana izlaganja predstavila su različita rješenja: od velikih do malih, od javnih do privatnih, od međunarodnih do lokalnih arhiva, od ustanova koje su (ili žele biti) na vrhu razvoja, do onih koji ga još sustižu i koriste priliku da uče na vlastitim greškama. Riječ je o dokumentaciji na različitim medijima, od konvencionalnih upravnih dokumenata do slika i zvučnih zapisa, bolničke dokumentacije i one privatnih ustanova te neprofitnih i nevladinih organizacija. Uz to, znatan je prostor posvećen i različitim fazama procesa arhiviranja i organizaciji cjeloživotnog ciklusa zapisa.

Ovu su programski cjelinu otvorili Anne Bernel iz Francuske i Steve Bailey iz UK prikazima digitalnog arhiviranja i različitih čimbenika koji oblikuju i utječu na aktivnosti vezane uz digitalne arhive. Među različitim prikazima IT rješenja na području elektroničkog arhiviranja, bila su ona nacionalnih arhiva SAD-a, UK-a, Kanade, Švicarske, Nizozemske, Njemačke, Francuske, Estonije, Novog Zelanda, Danske, Hrvatske, Norveške i Finske. Uz njih su prikazana i različita specijalizirana programska i institucionalna rješenja i projekti među kojima su: Natalie Walters, *From Analogue to Digital: Curating Digital Archives at the Wellcome Library*; Ross Spencer, *The risky business of digital preservation. The application of risk models to digital file format obsolescence*; Zahra Pourjafar-Ziaei, Stuart Campbell, *Building Trust: Preserving Canada's E-Memory*; Gareth Knight, *Who decides? Reinterpreting archival processes for the management of digital research*; Osmo Palonen, *Business model of a diversified digital repository* te brojni drugi.

Čuvanje i zaštita dokumenata preduvjeti su njihova korištenja, što je i konačni cilj arhivske djelatnosti. Četvrta tema *On-line dostupnost: rješenja i implikacije* bavila se dostupnošću u budućnosti koje će neizbježno podrazumijevati on-line pristup obavijesnim pomagalicama i samom arhivskom gradivu, uz stalne promjene oblika i funkcionalnosti. Interaktivnost je nešto bez čega se ne može, a umrežavanje je otvorilo dosad nezamislive mogućnosti uspostavljanja veza između različitog arhivskog gradiva, kao i između arhivskih i drugih informacijskih izvora. Što u takvom okruženju arhivisti mogu ponuditi, što korisnici arhiva traže i kako će izgledati e-istraživanja, pitanja su kojima su se bavila izlaganja u okviru ove tematske cjeline.

Temu su otvorili Angelika Menne-Haritz iz Njemačkog saveznog arhiva i Felix Akeret iz Scope Solutions izlaganjima o on-line obavijesnim pomagalicama i suvremenim korisničkim metodama istraživanja digitalnih i tradicionalnih arhiva. U sklopu ove programske cjeline predstavljene su različite baze podataka i portali pojedinih ustanova, različiti projekti digitalizacije te programski alati za pregled i pretraživanje podataka (*ArchivesHub*, *AfZ Online Archives*, *Ariannaweb*, *Global Search*, *APEnet* i drugi), dok su se preostala izlaganja bavila prezentacijom informacija i informacijskih produkata arhiva korisnicima, kao i korisničkim očekivanjima i načinima potrage za informacijama u arhivu (Victoria L. Lemieux, *En-*

visioning Archival Description; Julia Romijin, Aron De Vries, *Archival Access from the User's Perspective*; Jaap Kamps, *Summaries of Finding Aids: What Makes a User Click?*; Andrei Popescu-Belis, *Query-free access to archives of documents and multimedia recordings*; Jay Vidyarthi, *Rich Internet Resorces: Designing Complex Web-Based Information Archives*).

Detaljnije informacije o Konferenciji, izlaganja poredana po temama, životopisi izlagača i podaci o različitim stručnim aktivnostima vezanim uz Konferenciju mogu se naći na web stranici Švicarskog federalnog arhiva (<http://www.bar.admin.ch/eca2010/>).

Vlatka Lemić